

П Р О Т О К О Л

на съвместното заседание на Комитета за наука, изкуство и култура и Художествения съвет по повод приемане на пиесата "ЧУЖДАТА СЯНКА" от К.Симонов, състояло се на 15.ноември 1952 г.
/Открито в 13 ч.25 м./

ПРЕДС. РУБЕН ЛЕВИ: Другари! Да започнем.

Име думата др. Филип Филипов.

ФИЛИП ФИЛИПОВ. Другари! Ще кажа нещо за колектива. Той започна своята работа с голяма любов, много спокойно, при творческа атмосфера, каквато другарят Масалитинов създава около постановката.

Ние с другаря директор ходихме на 7-8 репетиции преди слиянето на Режисьорския съвет за преглед на постановката. Режисьорският съвет сметна, че трябва да слезе на 28 октомври.

На това заседание на Режисьорския съвет се направиха следните главни препоръки и изводи около репетицията, която ние гледахме.

Първо, сметна се, че пиесата е правилно дешифрирана от постановчиците, но поради малкия брой на репетициите още текста тогава не се владееше свободно от артистите, което им пречеше да бъдат напълно свободни, напълно съсредоточени при изграждането на образите. Също така се сметна, че постановката правилно се развива, както по отношение на изграждането на образите, така и по отношение на линията на действието. Постановчикът се е спрял на важни неща в пиесата и не е изменил основната идея. Сметна се тогава, обаче, че всичко това е много сурово и тъмно затова се реши Комитетът да не бъде канен.

Също така на това заседание на Режисьорският съвет се оточни, че постановчикът правилно е разграничил трите групи основни действащи лица: положителните, отрицателните и между тях - Трибников. Режисьорският съвет намери, че тъкмо в този образ

Мнението на Режисьорският съвет беше, че трябва да бъде поправена. Трубников не би я търпял такава, каквато се показва. Имаше решение на Реж. съвет да бъде сменена, макар и да е много малка роля. Постановчикът, др. Масалитинов реши да поработи с нея и се стигна до това, което ние днес видяхме.

Режисьорският съвет спря своето внимание върху спора, който се води между централния образ в пиесата - Трубников и Макеев. Той трябваше да протече не като роднински спор, а като принципи различия между тях двамата. И тъкмо там е грешката.

Реж. съвет отбеляза и други дребни недостатъци. Имаше верна атмосфера в първа картина при вдигане на завесата, края на такова важно заседание, след което институтът започва опити с чумата и решението на партийния секретар. Отбеляза се също, че сцените Олга, - Леня - Трубников трябва да бъдат пропити с такава голяма топлина, каквато руснаците проявяват при срещи след дълга раздяла. Отбеляза се, че в трета картина, тогава когато Трубников отива при Никитич, трябва да протече много по-бурно, с по-голям вътрешен заряд. И за декоративното оформление се направиха тогава много бележки, за първата картина, за роля, за много други подробности, които сега не искам да споменавам, някои от които се преодоляха, а някои не се преодоляни, защото имаме ограничени средства, не можем да правим за всяка постановка изцяло всичко ново. Реши се, че декоративното оформление допринася за атмосферата на пиесата и то е добро.

След това свое заседание режисьорският съвет взе решение на 29.X да се проведе една конференция с колектива, със мое участие и с участието на др. директор. Тя протече в продължение на повече от 5 часа, много творчески, станяха оживени, интересни разисквания. Някои моменти се репетираха на самата конференция и целият колектив сметна, че има голяма полза от тази конференция. И наистина след това спектакълът се приповдигна, отскочи напред. Много неща бяха поправени.

На 1 ноември беше поканен Художественият съвет да гледа една от предгенералните репетиции. Трябва да кажа, че Художественият съвет подчерта същите неща. Имаше различие между това, което Художественият съвет подчерта, и онова, което Режисьорският съвет констатира, освен това че много членове на Худо-

микар и не така, както се направиха препоръките, но в известна степен по отношение централния образ Трубников, който в спектакъла беше, по общо убеждение, едва ли не съвършен образ, беше изграден предимно по линията на щеславнето, еготизма, за сметка на заблудата. Но той е все пак голям съветски учен, за когото Кремъл заседава до сутринта и за който лично другарят Сталин поема грижата да остане той директор на института и да продължи работата. Действително в този образ има известно подобрене, но това подобрене не е така решително. Другарят Трандѣфилов, който е голям наш актьор, в тази своя роля в редица места показва според мен - това е моето мнение - външни

Искем да спо-
на последния момент, финала. Това е може би най-драматич-
ният момент в живота на този учен. Както казах, за него заседава
съветското правителство. И в един такъв момент, когато той очак-
ва едва ли не съд, развенчаване, унижение, Макеев му съобщава,
че той остава в института, че труда му извънредно много се цен-
ни от съветското правителство и т.н. Ето тук аз не можах да по-
чувствувам, поне мен не ме развълнува, не можах да изживея
външението на този герой в този изключителен момент от неговия
живот. И този момент не е единичен в изпълнението. Вие си спом-
няте края на първата картина, как завършва с тези пози при ка-
мината и с термометъра. Др. Трандѣфилов има възможност да се ос-
вободи от този свой маниер на игра. Той е голям наш актьор и аз
съм убеден, че той може да отстрани тези грешки. Трябва по-сме-
ло да му се казват тия неща. Казано му е, изглежда, но не в
такава остра форма. Налага се това. От големия актьор изисква-
нията трябва да бъдат по-големи. Не искам да кажа, че въдей-
стването е обратно. В сравнение с миналия път пиесата има голям
успех, но силите на нашия театър са по-големи. Този богат дра-
матургически материал на Симонов трябва да прерастне в голям
спектакъл. Така той няма да остави такива дълбоки следи, как-
вито може да остави. В този образ изтежава все още щеславне-
то, еготизмът, а не големия учен, заблуден, аполитичен. Той е
голям учен и ентузиаст, а не липи голямата радост у него, че
все пак остава да работи.

Моето мнение е спектакълът да се пусне и да продължи ре-

петиционната работа по време на спектаклите и това да бъде метод в нашия театър. Имаше примери, че падат някои спектакли. Методът трябва да се подобрява. Освежителни репетиции да стават, в творческата мобилизация да бъдат силите на нашите актьори. Това за главния изпълнител.

За другите изпълнители. Другарката Матнева разкрива протестите на честната жена патриот, учен, а не на сестра. Това го прави добре. Но у нея все още има моменти на мелодраматичност. Като че ли особено трагедията тегне над нея, не може още да се освободи от това чувство. Особено сполучлива е тя във втората картина, в конфликта с брат си. Тя е слаба в последната картина. Въобще в последната картина не се чувства това, което Симонов е дал. След третата картина намалява остротата, силата на въздействието, спектакълът не върви нагоре, за да стигне до това разсъздателно на главния герой: "Ще полудея просто. Има ли го още този човек?" Кулминацията спира след третата картина.

За Енчо Тетеров, смятам, че повече не може да даде. Той е случайно попаднал в Народния театър. Избаража другари актьори от провинцията и не се спряха добре. Мъчно би му поверило съветското правителство такъв пост. Трубников го сочи за свой заместник.

СТЕФАН КАРАКОСТОВ. За ролята ли говорим, или изобщо като актьор?

ГОЧО ГОЧЕВ. Не ми хареса с този свой глас. Ролята е несполучлива според мен. Ученият работник не се чувства. Той напомня битова роля на руски полуселянин, полугражданин. Той трябва да представи работник в този забележителен институт, който не е в Москва, но е на предно място на борбата на съветските учени, със световна известност, към който са насочени усилията на американското разузнаване.

МАСАЛИТИНОВ. Скрябин.

ГОЧО ГОЧЕВ. Скрябин е друг човек. Това е моето мнение. Имаше сме длъжни да се изясним.

Добър е Никола Икономов - сполучлив образ. Чалубиева - също. У Борис Ганчев няма този оптимизъм и гризата на съветския човек. Наблюдавах го - той много избързва. Не изчаква партньорите си да каже своето слово до край, да проследи иззнаното. Той бърза.

И днес събрах текста. Може би, това се дължи на смущение.

Приключвам. Както казах в началото, спектакъла трябва да се пусне, - Грешките не са от такова фатално естество, че да пр-отложат за по-дълго време - но с това пожелание към другарите от колектива, след премиерата да се направи едно вътрешно обсъждане, на което ръководството на театъра и др. Месалитинов да направят тия забележки, които на pewno сега другарите ще направят, които направи Режисьорският и Художественият съвет. Все още централният образ се нуждае от простота, от непосредственост, а не от външна. . И понеже др. Трендафилов е техник, заблуждава се в своята техника.

СТЕФАН КАРАКОСТОВ. Аз гледах днес спектакъла за пръв път. Не съм бил на други представления.

Искам най-напред да изкажа възторга си от др. Месалитинов, че на този възраст, при такава напрегната пиеса, излезе с втора премиера. И безспорно това се е отразило на работата, тъй като при тази пиеса би могло да се даде повече време на режисьора. Той излезе с първото представление, сега излезе с второ. Би могло да му се помогне като му се даде повече време между едното и другото представление. Разбира се, др. Месалитинов е постигнал извешт спектакъл, който звучи патриотично. И ние в това отношение можем да имаме само положително отношение.

Общо взето може да се направят забележки за образа на съветските учени. Можем ли така изцяло да ги приемем? Във всички тях, които са показани, виждаме ^{ли} действително съвременни съветски учени? Мисля, че режисьорът е направил много в тази насока, обаче, в маските на лицата, в грима, в тия бради, в тия зловещи перуки, общо взето не се дава съвременният образ на съветския учени. Аз по-скоро бих повярвал, че това са учени от дореволюционното време, учени от по-ранен етап. Имаше една картина, мисля че от Герасимов беше - "Заседание в академията на науките". Характерна картина. Виждате какви са учените. А ние се мъчим да покажем съвременния образ на хората.

Аз съм съгласен с др. Гочев доколкото, доколкото Енчо Тодгаров не е сполучлив ^в тази роля, особено с тези зловещи брада и перука, но не съм съгласен, че Енчо Тодгаров е случайно попаднал в Народния театър. Той е талантлив наш актьор и по този въпрос

ние можем да се изкажем какво може да се помогне на Енчо Тагаров. Цялата маска трябва да се смени. Това не е съветски учен и то на 54 години, който се обяснява в любов на Олга Александровна. На нея, както той изглежда, може да ѝ бъде само баща.

За Трубников. Линията главно е верна. Аз се справих с оценката на московските спектакли и на ленинградския. Това е линията. Разбира се, у Владо Трандафилов има неща, които са ни познати от миналото. Аз смятам, че с още малко усилия, той ще се освободи както се казва, че се е освободил, от някои стари негови щемпики. Но общо линията на образа е правилна.

Груба грешка има у него, мисля, в трета картина. Той усрива, съзнава грешката си и там той се опъва, рита, а всъщност вътрешно се разломява вече. Тук именно в тази сцена у Сватееви още може да се подчертае това вътрешно разломяване в образа и тогава ще се получи това естествено развитие, именно осъзнаването, което става там.

По отношение на Милка Магнева дочухах, че ѝ била лоша. Имаше недоволство. Не съм съгласен. Смятам, че в основни линии образът е правилно даден. Това е обикновена жена по характер жена, живяла непрекъснато в сянката на своя брат, която почнала да израства и докато е израстнала всички остри ъгли се затъпяват. Развитие в нея е: "промених се и още ще се променям". Но в това развитие не бива да се отива до превишаване, до един скандал в семейството. Все пак, трябва да се запази в нейното лице един съветски учен не по-малък от нейния брат, негов заместник и т.н. Да не се надребнява в това кърене. У нея това го има. И мисля, че Художественият съвет това го е търсили затуй образът се е повдигнал. Тя трябва да реагира сърдечно, топло, емоционално, но не в ~~нижн~~ превишаване, в скандалджийство, напакетелно. Трябва да бъде с вътрешно достойнство.

По отношение образ на Грише Рижов, парторга, Вачев. Явява се на сцената и изчезва. А може да остави по-трайни следи. Непрекъснато се говори за него, а него го няма. *Иа* Всичко става около него, а той - изолиран в клетката.

Смятам, че лошо почва пиесата с това заседание. Или го махнете, или го оправете. Да се види, че делово колективът решава и

чета. "Великата сила" беше прекрасен спектакъл, но стигна до определен кръг от нашите зрители, не стигна по-дълбоко. А ние имахме още един път да поставим въпросите за космополитизма и за партийността в науката и да ги разискваме и в печата.

ЛОЗАН СТРЕЛКОВ. Другари, струва ми се, че спектакълът излътва топлина, която тлее, а още огънят не се е разгорял. А това показва, че може още да се пореботи, може още да се постигне - ерв огън да се получи в спектакъла.

Приемем това, което се казва от другарите Гочев и Каракостов. Искам само да допълня някои неща.

За главния герой, Трендафилов. Не съм бил на онези заседания, които са станали по-рано и не които са дадени указания. Изглежда, че той сега се мъчи да тръгне по тази линия, но още не е усвоил. Има едно балтаване и това доста пречи. Мен ми се струва, че ако се пусне сега спектакъла, ще падне. Когато се е пускал така, след премиерата, или след едно-две представления спектакълът е паднал и нататък се е развелял. Мен ми се струва, че трябва да се проработи, да се наясни правилната линия и насока, която му е дадена. Ще трябва да се пореботи с него.

Играта на Вечер е съвсем външна работа. Много е неубедителен. Дано, когато му казва, че е негов ученик, изглежда, като някакво подмезване.

За Метнева. В нея има много топлина, но някакси външно, неубедително. За тази жена се казва, че сега изрества, а не се вижда, че расте по-нататък. Колкото повече навлиза в този остър конфликт, в това голямо събитие, което става, трябва да се разгърне. Смятам, че трябва да се пореботи с този образ.

Борис Генчев. Той е онзи, който идва и тласка, дето се казва, нещата напред към тяхното разрешение. Той спокойно идва. Не мега ми се струва тази работа. Достатъчно темперамент не се чувствува, че това което задичава е негово дело. С повече жар трябва да бъде, наистина да се види, че той тласка действието към неговото разрешаване. И при него смятам, че трябва да се пореботи.

Има нещо такова: Метнева и Трендафилов говорят за своето партийно членство. Той - криво ли съм разбрал - е влязъл в партията, но смята, че като че ли е приспособяенец. Такова нещо

почувствувах аз от тия реплики за партията. Не като обвинен да излезе и да каже, че е виновен, — и той за тези пет години, които е в Партията, е изгрозил — а той обвинява. Получава се от този разговор: влезли сме, ама не се ли знаем кои сме? Какво си седнала да ме критикуваш! Нещо трябва да се преработи и управи.

Секретарката Шопова, която влиза и излиза, ми се вижда чужда на тази атмосфера. И понеже не блъх чед плевата, когато влезе първия път сметнах, че е от чуждото разузнаване. Иляккси и в походката, и в облеклото, и в грима има нещо чуждо на съветската действителност, чуждо на съветските учени в този институт, нещо прикрепено към тази работа.

Казайте, че на Енчо Татаров сте му правили бележки да не си променя гласа. И тук на няколко пъти той го промени и фъфи. А с тази брада прилича на търговец от пиесите на Островски, а не на никакъв учен.

И аз съм съгласен с това, което се казва за П. Василев.

Икономов е добър, но да говори по-ясно.

ОВАЖДАТ СЕ: Това е най-ясното, което може.

СТЕФАН КАРАКОСТОВ. Дори аз се гудя, че днес той говори много добре.

ЛОЗАН СТРЕЛКОВ. Ще направя и някои дребни забележки. Когато Окунев разговаря с Генчев в своя кабинет, получава се впечатление, че е нощно време, завесите пуснати, а той казва, че жана си "Покажи го днес на обед".

КАРАКОСТОВ. Там обидът е в Б ч. Направете го "На вечеря".

ЛОЗАН СТРЕЛКОВ. Мисля, че когато се носи една елха отсечена, тя е сигурно мокра. Да се сложи на един роял някакси не върви. Ще се изцела.

Верно е, че действието става след войната, но много беден ми се вижда кабинета на този голям учен директор. Освен снимки там няма никакви диаграми и епруветки, да кажем, ^{да бъдат} жж които трябва непрекъснато под негово наблюдение.

МАСАЛИТИНОВ. То не е лаборатория, а кабинет.

СТРЕЛКОВ. Този кабинет може да е и на директора на хроноизнос се.

Смятам, че не бива да бързаеме с пускането на пиесата, а да се пореботи поне още една седмица — това е моето мнение — за да

може спектакълът да расте, а не да падне, както има вече таква практика.

ТЕЩО СТОЯНОВ. Най-напред да кажа нещо, което много пъти сме го казвали, но понеже сега е тук др. Рубен Леви, ще се наложи да го повторим. В миналото, когато са ни викали за оценки на спектакли, които са пред премиера, ние много пъти сме искали, др. Рубен Леви, да не ни викат така непосредствено пред самата премиера, защото могат хората, които са поканени, било от Комитета, било от Художествения съвет, известно време, десет или петнадесет дни преди самата премиера, да се запознаят с пиесата, да отидат на репетициите и вече на това обсъждане да дойдат сравнително по-подготвени. Ние представихме един път такова искане, то се прие, обеща се, а този път ние пак при приемането на този важен спектакъл идваме сравнително неподготвени. Защото от едно виждане на представлението недостатъчно може да се оцени самото драматургическо произведение и самата игра на актьорите. Аз например сега ще се изказвам като публике, като зрител, който е получил първото впечатление.

Не съм съгласен напълно с оценката на спектакъла, която даде др. Филипов, че той е готов, че политически грешки няма, че повече не могат да направят за повишаване на идейното и художествено ниво на спектакъла и следователно - дайте да го пуснем. Моето впечатление е, че спектакълът е някакси вял, че някои неща, които има в пиесата не са доловени още и обратното, има редица недостатъци, които се коренят в самата пиеса, а театралният колектив недостатъчно се е постарал да ги преодолее.

Преди всичко тук имаме една публицистическа политическа пиеса, която демонстрира действително схващанията на автора на актуелна тема, която особено сега, при употребата на бактериологическото оръжие в Корея, се очакваха да прозвучи съвременно, ярко, заострено политически. В никакво отношение образите не създават основната идея в спектакъла. Може би, греша от едно виждане, но такова въздействие върху мен няма. Тя минава някакси вяло, невълнува, не затрогва. И това би трябвало да накара и ръководството, и колектива да се замислят много. Причината виждам главно в две направления: Първата причина е, че самата пиеса не е от най-добрите произведения на Симонов и това трябва да го кажем. Имаме недостатъчно разработен драматически конфликт. Следователно тук се иска сериозна работа от страна на нашия колектив, тези недостатъци на самата пиеса

ТЕНЮ СТОЯНОВ. Той е от тези изостанали политически хора, за него Партията се бори, за него Сталин дава указания, че трябва да му се даде възможност въпреки всички свои недостатъци и грешки да продължава да работи. Смятам, че само с известно шлюфоване, с премахване на шампите, позите, старите актьорски клишета, няма да се оправи. Трябва по-основно да се търси разкриването на образа. Може би, не може да му се удеде или от начало е тръгнал така. Политически виждам този образ неправилно осветен в спектакъла. И понеже е централен образ, смятам, че с това неправилно осветление на образа спектакълът губи много от своето въздействие.

Искам да кажа нещо и за самата обстановка. За декора казват че такъв бил и в Съветският съюз. Може да бъде такава следвоенната обстановка, може би има още разрушения, да се чувствуват още последиците на войната, но да личи, че това за хора, които са излезли победители. Друга е атмосферата тук. И в съвсем друга светлина е обстановката, при която се развива действието. Хората са в подем. Има научни открития и то много важни, много сериозни. Това не се чувствува. Значи въпреки разрушенията и тежкото наследство тук има ново, твори се, отива се напред. Това трябва да имаме предвид, когато създаваме спектакъл за нашата публика.

Мисля, че театърът може да направи още много за издигането на спектакъла на много по-високо ниво, отколкото е сега.

НИКОЛАЙ ЛИЛИЕВ: Искам да кажа нещо на др. Теню Стоянов. Когато се почна да се репетира "Чуждата сянка" др. Масалитинов беше се позовал на една статия в "Съветско изкуство" и във връзка с това, което беше изнесено в тази статия, се направиха препоръки за различните роли, включително и за Трубников.

ТЕНЮ СТОЯНОВ: Аз ще ви кажа статии, които казват обратно

НИКОЛАЙ ЛИЛИЕВ: Това е последното след баланса на представленията в Ленинград и Москва.

ГОЧО ГОЧЕВ: В "Правда" излизат статии, които критикуват "Съветско изкуство" и "Литературна газета".

НИКОЛАЙ ЛИЛИЕВ: В статията в "Съветско изкуство" се казва следното - да не чета всичкото - "Чувствува се еполитичност, която е причина Трубников да извърши най-тежката простъпка, прегре

ние пред народа и партията, да изрестне зад него сянката на врага, сянката на чуждия свят."

Това исках да ви кажа, че ако Трандафилов е предаден по тази линия, тя е в съгласие с тази статия, която беше печатана в "Съветско изкуство"; че това не е грешка на Трандафилов, ако у него търсите недостатъка.

ГОШКИН: Присъединявам се към мнението на др. Теню Стоянов. Гледам за пръв път "Чуждата сянка". Чудя се как да събера впечатленията си и да ги предам като изводи. Друг път ако ме викат за това, което не познавам.....

ПРЕДС. РУБЕН ЛЕВИ: Не сте ли чели пиесата?

ГОШКИН: Чел съм за нея, знам й характера, но дори да съм я чел по-рано за оследомяване, трябва да я проуча. Може да съм я чел като литература, а трябва да се проучи. Смятам че не можем да спорим по това.

Общо взето, линията на спектакъла е правилна. Но въпросът се решава не от линията само, а и от индивидуализацията, както се казва на образите. И в туй отношение пиесата в поменето си образи е още просто зурова. Не мене още не ми е ясен образът на главния герой - Трубников. Тук се казва някоя неща. По начало ми е ясно какво е замислил авторът от това, което виждам: честен, голям съветски учен, хуманист, по начало даже и съветски патриот. Той не е враг на родината, но с остатъци от буржоазни космополитични схващания за ролята на науката и изкуството. Това е основното. И Теню Стоянов е прав, че се получава една неприветливост в образа на Трубников, която е неподходяща на всички думи, които се призовават за него. Хората го обичат, а защо го обичат?

МИЛИ МИЛИНОВ: И го обичат ^{за неговия талант,} и го мразят за неговите разбирания.

СТЕФАН КАРАКОСТОВ: Невъзможен характер.

ГОШКИН: Ние повече виждаме това, за което се карат хората с него, а това, за което го обичат, не се вижда.

МАСАЛИМИНОВ: Борят се за неговия талант, а характера у него е невъзможен. Таланта му не можем да развием на сцената. Той е добър човек в редица черти. Безспорно в своята работа е принципен, честен, предан на работата си...

МАГДА КОЛЧАКОВА: Щом е аполитичен не може да бъде принципен и честен.

МАСАЛИТИНОВ: Изцяло аполитичен не може да се каже.

ПРЕДС.РУБЕН ЛЕВИ: Той е представен и като индивидуалист - аз, аз, аз. Затова не го обичат.

МАГДА КОЛИАКОВА: Той кичи целия си кабинет със свои фотографии. Има такава реплика, която е съкратена, - "Прекалено много ваши фотографии имате".

ГОШКИН: То може да е грешка на др.режисьор, а може да има противоречие в образа и по автора, но не може един талантлив, ценен човек да го обичат за тия дълбоки противоречия в характера му. Това не може да си представя. Само някакъв талантлив човек и нищо повече.

МАСАЛИТИНОВ: Световно откритие е направил.

ГОШКИН: Гледахме Скрыбин, томе съветски човек, от съвсем друга школа. Неуместно е сравнението. Въпросът е за тази индивидуализация. Не е ясен образа. Транцафилов може да направи този образ. Не смятам, че не може да направи един сполучлив обрз в туй отношение, с тези остроти в своя характер, грубост, резкост. За да се получи подобрене на образа трябва да се тушират някои негови резки движения и известни пози: завързва първата картина, като застава при камината в позата на полководец - нещо което е даже чуждо на това, което е направил до тогава.

Прав е др.Каракостов, че от третата картина той се разломява.

МАСАЛИТИНОВ: От четвъртата.

ГОШКИН: Може би и от четвъртата.

МАСАЛИТИНОВ: От Саватееви.

ГОШКИН: Но по-нататък има нещо, като се има предвид, че е извънредно честолюбив, че е човек свикнал да го слушат, голям капацитет, за да се съгласи да направи тази работа, то не може да бъде от страх. Има в него нещо, той е схванал нещо, без да го е осъзнал.

В последната картина правят впечатление неговите възражения. Те са дадени такива, каквито са в първата картина. Те трябва да бъдат немо като арьергарден бой. Той не може да приказва със същия тон тези политически неграмотности, както ги приказва в началото. У него всичко това, което става, не е резултат на някакво вътрешно осъзнаване, а поради това, че ръкописът му е попаднал

третата, където най-съсредоточено е действието, с малко действувещи лица. Челебиева е много добра. На края завесата може да падне малко по-рано.

МАСАЛИТИНОВ: Ще я съкратя тази пауза.

ГОШИИИ: Веднага да се пусне ~~предзвезата~~^{завесата} ~~във~~ ~~в~~ ~~ние~~ ~~не~~ ~~бива~~, защото какъвто и да е шпионин все пак, е човек и може да си помисли какво става с него в това време. Трябва да се акцентува и за публиката.

МАСАЛИТИНОВ: На половина да се съкрати.

ГОШИИИ: Такива ми са бележките общо. Може да се пореботи още по спектакъла, защото общото впечатление не е повдигнато. Няма още емоционален пълнеж, както се казва в нашите шаблони. Трябва да се стегне действието и да се разнообразят онези неща, които се повтарят. Трябва пиесата да се подкрепи с още работа. Тя е важна и не бива да се задоволим с това, което е постигнато. Основното все пак е направено.

МИЦО АНДОНОВ: Искам да повдигна един предверителен въпрос. Ние много пъти сме приемали постановките на Народния театър и често пъти, след като са направени някои и други бележки, едни или други препоръки, които театърът и ръководството са приемали, изправени сме при положение да видим било на премиерата, било на по-нататъшните представления, че това, което е направено като препоръка, не е изпълнено. Туй най-малко може да се каже за Народния театър, но и в него са ставали такива случаи.

Във връзка с представлението. Правилно театър се насочва към една пиеса крайно актуелна, и невременна. И смятам, че основната трюковка на пиесата съвсем изостря конфликта по линията на борбата срещу чуждото влияние. Борбата за спасяването на човека като човек е също така верна. То е основното. Но тук при тази трюковка смятам, че не напълно е сполучил постановчикът и изпълнението.

Напоследък във връзка с доклада на др. Маленков пред XIX конгрес на Коммунистическата партия Ермилов печата в "Литературна гезета" редица статии, в които той поставя въпросе за отношението към сгрешилите и към загнилите съветски хора. Докато при сгрешилите съветски хора ние бием грешката, но се борим за изправянето на човека, при загнилите хора, ние до ги бием до смърт. В постанов-

ката има едно постижение: загнилият човек Окунев жестоко е бит и в трактовката, и в изпълнението, особено в петата картина. Неминуема е неговата смърт. Логически и драматургически е съвсем оправдана и политически безспорно необходима. Но що се отнася до борбата за сгрешилия, смятам, че тук е слабостта на постановката. Тук всички се карат. Действието трябва да се развива по линията на търсене на грешката, на изобличаване, на разкриване грешката. На Трубников всички му се карат, а много малко има в отделните изпълнители борба за него, за човека. Кара му се Магнева, кара му се П. Василев, кара му се Б. Ганчев, всички му се карат, а на края гледате, че върховното правителство и сам Сталин го оставят като бъдещ ръководител на института. Към този човек от най-голямото място има решение като полезен човек да бъде ръководител на този институт, но любовта към човека недостатъчно е дадена. Повече му се карат, отколкото го обичат.

ПРЕДС. РУБЕН ЛЕВИ: Не му се карат, а го критикуват.

ГОШКИН: И др. Сталин ще му се кара в туй време.

МАГДА КОЛЧАКОВА: Като го критикуват, това не значи, че го мразят.

МИМО АНДОНОВ: Като го критикуват трябва да видим човека. И ако при първия случай с Николо Икономов самото изпълнение ни подпомогне, във втория случай с Вл. Трендафилов имаме направо една грешка. Владимир Трендафилов не е в ролята си, недостатъчно правилно трактува образа. А в изпълнението, другари, трябва да кажем, че ^{всичка} финалната картина, както се удари, беше настоящ Арбенин, на други места беше Сид и т.н. Смятам, че трябва по отношение на този образ - детолкова, доколкото в него ние не видим любовта на съветските хора към съветския човек - трябва по отношение на този образ да се пореботи значително. В този смисъл смятам, че трябва също така и с другите основни образи да се пореботи.

Б. Ганчев наред с Магнева е носител на партийното отношение, общественото отношение.

МАГДА КОЛЧАКОВА: Той е първият, а не "наред".

МИМО АНДОНОВ: Трябва да видим как войва за човека. Спасявайки документите, той спасява човека. А туй не го видяхме. Той върви по събитията и аз туй със събитията завършва и неговата задача: не остава да продължи в делото на основния герой.

В тази линия трябва да се каже и за Мегнева. Тя проявява на места твърдост, но не можем да кажем, че е партийна твърдост, защото в отношенията си тя е подтисната, страхлива, на места сприхва.

За Енчо Тодаров напълно споделям изказванията на другарите. Междувпрочем напълно съм съгласен с констатацията на др. Каракостов да се види външния облик на съветските хора.

Трябва, другари, да се спра - повечето не се спряха - на Тая Масалитинова. Тя навя действието, внесе много топлота, внесе много чорешки елемент в редица картини, които иначе, ако не беше тази талантлива изпълнителка, щяха да бъдат много сухи. Трябва да се подчертее успеха на тази актриса, която озвети пряко или косвено основното действие в картините. В тези картини, ако Мегнева и Макеев се повдигнат още, значително много ще спечели цялото представление.

За декоративното оформление и с него ще завърша. В много учредения съм бил, в много залони съм бил, но такава архитектура не съм срещнал.

МАСАЛИТИНОВ: В провинцията били ли сте?

МИЦО АНДОНОВ: Аз съм от провинцията.

МАСАЛИТИНОВ: Старинна, дореволюционна.

МИЦО АНДОНОВ: Декоративното оформление в този смисъл не ме задоволява. Очудва ме, че *може* да има такова нещо.

Смятам, че няма да е лошо, ще спечели спектакъла, ако още няколко дни се работи върху плесата, за да може наистина да порастне още този спектакъл, който е крайно необходим и крайно навременен.

МАРГА КОЛЧАКОВА: Изглежда, ние мътим водата, за да изглежда по-дълбока.

За да няма повинен спектакъл грешките си остава в неправилното разпределение на ролите. Трендафилов - по мое убеждение, тъй като смятам, че и аз имам право да говоря, понеже работя с него от началото - не е за тази роля. Даже в един разговор, когато му казах "Прекелено много си ти" в този Трубников", Владо Трендафилов каже "Защо ни дават тази роля? Не ни дават това, което трябва да играя". Той самичувствува, че не е тази роля за него. Той мечтае за Георги Димитров, а ние искаме да се убедим, че не тази роля е за него.

Казват, че не е тази роля за него, че той не може да представи този професор, угълбен човек, който може да сбърка от аполитичност, от недостатъчна осведоменост. Но такъв човек е набеля-

зал авторът — че той е аполитичен, честолюбив, славолюбив, малко е арогантен, главоумен. Това е основното. А ние сега казваме, че той не е такъв, какъвто ние го искаме. Той иска да го признаят в чужбина. Авторът го прави такъв, а ние, понеже имаме изпълнението и сме чели в съветската преса, всеки от нас по отделно го види друг и ни се ще да воюват тези хора за него, да го обичат. А за какво ще го обичат? Те го уважават извънредно много за неговия научен талант, за неговото голямо откритие от световно значение, но те го критикуват всички и му се карат. Особено го ругае Магнева, когато той се гаври с нейното кандидатство в партията. Разбира се, че ще го ругае и ще избухне срещу него. Как може да се иска да го обичат, понеже направил голямо откритие? У Саватееви той казва: "Не трябва да водим този разговор пред чужди хора". А Саватеев казва: "Как чужди? Аз остарях и побелях до Вас". Трубников не зачита другите хора. Той е с много слабости, но с голям талант на учен и за тия негови качества Сталин го оценява така високо. Той не бива да бъде разбит, смазан. Не мога да разбера защо е този новик: показвайте любов към Трубников.

ГОЧО ГОЧЕВ: Той трябва да бъде такъв, че да воюват за него.

МАГДА КОЛЧАКОВА: Такъв ли е по автора? Авторът го е дал да го критикуват, а за неговия огромен талант го оценява Сталин. Как да е положителен герой един човек славолюбив, космополит, член по инерция в партията. Като голям човек са го привлякли. Той не се чувствава комунист. Как могат с любов да воюват за него? Те го критикуват, не за да го разсият, а за да го накарат да се върне.

Смятам, че при това положение на нещата и това разпределение на ролите, и три седмици да се отложи спектакълът може да получи нещо малко, но решително подобрение няма да има. Др. Магнева направил извънредно много за тези 10 дни, през които репетирахме. А Владо Трендафилов може би, като се вдигне пердето ще кереса. Аз вече малко промених мнението си. Авторът го дава с толкова недостатъци, той си е на мястото. Не трябва от него да искате толкова много достижения. Да си остане така.

ЕМИЛ МАНОВ: Другари, няма да повтарям. Искам да излезе в подкрепа на туй, което казва др. Колчакова. Пиезата познавам и в последните дни отново я прочетох. Моето лично мнение е, че Симонов е дал малко нещо противоречив образ на семейа Трубников. Вер-

но е, че в самата пиеса той се показва като честен, но заблудил се в известно отношение руски учен, макар член на партията, недорасъл още, известни качества, които позволяват на хората действително да воюват за него. Това е дадено. Те за него се борят. Не просто само за това да спасят от вражеското разузнаване откритието, а се мъчат да помогнат преди да е стигнал той до там. В същото време Трубников е даден съвсем несимпатичен, към когото публиката може да се приобщи и виждайки грешките му, все пак да изпитва непрекъснатата симпатия. Там е даден така: до там той стига в своето самомнение, в тази любов към своето "аз", че просто пренебрежително се отнася към членуването си в партията. По автора е така. И малко мъчно е да се подчертае особено този момент, който искат някои другари. Режисьорът се е придържал към действителния образ.

Считам, че пиесата в основните си линии, така както е у автора, е даден на сцената, с недостатъци в образите, в тяхната трактовка.

Искам да обърна внимание на един от тези образи. У нас във връзка с прегледа на българската драма, а и по други поводи е изтъквано, че партийния образ винаги куца, ако не с двата, то поне с единия крак. Образът на Макеев също така много куца. Той трябва да е светлия човек, умеещ да подхожда към човека. На сцената го виждаме дидактичен, сухичък, вял, въпреки опита да бъде енергичен. Ролята му аз я възприемам чисто външно. Думите: "Ние сме бурата с барут" просто не убеждават. Мен ми се струва, че над този образ заслужава още малко да се поработи, за да можем постепенно да излизаме от тази вечна наша слабост — положителните партийни образи на сцената да куцат.

Бих искал да направя една бележка във връзка с туй, че у Владимир Трандафилов и у други някои актьори се чувства някак твърде повърхностно и бързо преминаване от едно състояние в друго, което не убеждава, че се е извършила някаква душевна промяна. Това е, когато Трубников отива у Советеви да предупреди сестра си да не казва, и в последната сцена. Няма изработване на психологическия момент. Сигурно това е и във възможностите на самия актьор.

Считам, че за някаква основна промяна на актьорския състав

не може да става и дума, разбира се, но ще трябва все пак няколко дни да се дадат на режисьора да порботи още малко върху някои образи.

СТЕФАН КАРАКОСТОВ: Братите да ги обръсне ли?

ЕМИЛ МАНОВ: Да, аз смятам, че трябва да ги обръсне. Видяхме Скрябин, но друго нещо. Тък образът на съветския нов учен го няма. Трандифилов страда от недостатъци, има стари навици, които му пречат да даде този хубав образ. Единия съветски учен се оказва шпионин, а другият е твърде невзрачен.

АТАНАС ПОПОВ: Мисля, че трактовката на пиесата е правилна и идейно-политически спектакълът е насочен правилно. Но изглежда, че иже в самото предаване указания за изпълнение на образите се получили неправилни оценки на критиката. Тъй както и тук някои другари се изказаха с много неправилни оценки на критиката, че спектакълът е сведен до караници и непрестанни упреци. Недоумение се явява, как тия близки, интимни хора, се явяват в непрестанен креслив тон помежду си, когато трябва да имат грижа за Трубинков. И аз мисля, че точно там се измества и отслабва политико-идейната насоченост на спектакъла. Мисля, че не може да се сложат в уравниловка характеристиките в самото извявяване. Не може когато критикуват да се карат и на еднаква степен повишени да бъдат състоянията. В дома на Саватеев с еднакво висок тон, с еднакво раздрезнение, различните образи се карат помежду си. Това е невъзможно, това е противоречиво. А ние трябва да стигнем по пътя на противоречието, по пътя на контраста. От друга страна образът на Трубинков, който действително има свои слабости, грешки, но той не е враг и не можем да го смятаме за враг. Той не е космополит в оня смисъл на думата, в който някои другари се изказаха.

СТЕФАН КАРАКОСТОВ: С двата краища стои в космополитизма.

АТАНАС ПОПОВ: Той е изнаднал под известно влияние. Той не е убеден космополит. Той мрази Труман, той страда от известен идеализъм, но не отива до крайност. Иначе следва наговият край да бъде детален. Ине не искаме да бъде изкаран отявлен космополит. Къде е логиката? Къква логика ще има, ако бъде отявлен космополит а не край бъде изпревен? Мисля, заради в дома на Саватеев трябва да се поправи, изпълнението обективно трябва да се получи някаква сирание на гр. пата, която има любов и грижа за човека, още повече

тежен близък човек, сътрудник и брат) е от друга страна да изпадне в такова раздръзнено състояние и нервност Тр бинков е правилно така да бъде, а другите да не отиват в същото гредирене на своята нервност и по този начин да дадем едно съвсем неправилно определение на критиката. Всеки ден това виждаме в нашите събрания, че винаги се упрекваме тогава, когато изпадне в такава караница. По пътя на индивидуализацията на образите трябва да се стигне до такова техно излявяване, че да не се стигне до уравниловка в техните състояния.

За Магнева намирам, че докато в първата част на пиесата е действително топла, много по-правилно изявен образът, в последната картина е съвършено външна, игр е на чувства, има неправилно отношение между физическите й действия и това, което изживява. Съобщават за самоубийството на Окунев, а тя стои с ръце в джобове и не трепва. А това стоеше с ръце в джобовете въобще го повтаря на много места. Външно изживява и у нея думите на се явяват като породени веледствие на събитията.

Друго нещо, което мисля, че не съответствува за образите и съветските учени са брадите. И аз съм на това мнение. Също и облеклото. Смешно е облеклото на Енчо Тегаров, когато се явява в тукурката с тесните панталони. Просто трябва да се съобрази това актьорът има тънки крака, въпреки маститостта на горната част на фигурата му. В облеклото на Петър Василев има нещо много еснафско.

За декора. Трябва да недоумяваме, как в тази пиеса с толкова идеяност, да се посочи любовта към човека, грижата да се спаси частта на съветския учен, да се постави в такава мрачна, тежка атмосфера, навън от декора. Грмеден корниз. В случая трябва да бъде по-лек и повече навън настоящия момент, отколкото миналото. Само миналото навън декора, а нищо от настоящето. Смятам че пиесата е правилно разработена, осветена идейната насоченост на образите и цялата постановка, но намирам известно несъответствие между това разбиране и трактовката на пиесата и образите същото изпълнение. В държането на известни образи има несъответствие с тяхното вътрешно състояние, както и с обстановката; думи и образите, които се играят най-добре, в четвърте и пета картина

И добре постигнатият образ от Челебиева, като че ли е необходимо да го повиситите с повече топлина в последните моменти, за да се получи растеж на образа.

СТЕФАН ПЕНЧЕВ: След изказванията на другарите мъчно мога да намеря вече слабости, тъй като много слабости се казаха. Смятам да ги обобща за себе си.

Първоначалното непостигане за мен е, че както слънцето изгрява сутрин и дава светлина и ние можем да се видим, така и поначало образа на Трубников може да се каже, че не е постигнат. И от там смятам, че идва известно непостигане и на партньорите.

Има много добри постижения, както режисьорски, така и актьорски - както се изказаха другарите, но и аз мога да подчертая - в петата картина. Едно рядко постижение от изпълнение на артистите и самата режисура. И в другите сцени изпълнението на актьорите е доста удачно. По моему с две репетиции може би пиесата ще получи един още по-голям резултат. Пиесата въздействува много силно.

За декоративното разрешение на пиесата аз смело мога да кажа, че има една изумителност. Обстановките - разбира се претендирам да бъде скромни в туй отношение, не съм виждал нещо ми напомня немски стил, особено кабинета на петото действие. Като се вдигне завесата не допускаш, че си в някакъв съветски дом. И другите обстановки не ме убеждават. И смятам, че ако един човек неспознал с пиесата влезе в залата и не му се обясни, би запитал къде става действието.

Но изобщо смятам, че Народният театър с тези постановки ще спечели много. Също не смятам, че многото продължаване на репетициите би допринесло на артистите. Смятам, че с една-две репетиции ще се получи резултат.

РУЖА ДЕЛЧЕВА: Другарите се изказаха за отлагане на представлението. Не зная дали би могло много да се допринесе с това. Може да се отбележи, че действително има известни постижения.

Аз исках само да се изкаже за конкретни препоръки за последната картина. Днес беше много лоша, падна. След тия указания, които дадох Режисьорският съвет и Художественият съвет, има резултат във всички други картини. Само последната като че ли не ронко съвсем падна. Не се отбелязаха никакви ярки моменти. Най-напред изчакаването на този човек, който ще донесе такова важно

известие. А Борис Ганчев влезе, като че ли влизаше от другата
стая. Нищо не носеше със себе си. Смятам, че това е съвсем вяло
разрешение на въпроса. Цялата картина според мен падна. И зато-
ва цялото съзвоние на Трубников, който дава израз на своето п-
чупване, мина вяло. Може би по авторя не е дадено достатъчно я-
ко, за да го изрази актърът, но и у актърът не се почувствува.
Не се почувствува и влизането на Петър Василев, който съобщава,
че температурата спаднала. Това казвам като препоръка на друг
режисьор, да се отбележат ярките места, за да може това темпо,
което е в другите картини, да продължава да расте и в последната
картина. Това е конкретна препоръка. Това може да се постигне.

ЖЕЛЮ МАНДАНДЖЕВ: По централния образ - Трубников. Много
мисли от текста не са негови, особено в последната картина. Спо-
ред мен последната картина е само външен намек на това, което
става в душата на този човек. Че е положителен образ има по това
указания. Преди да влезе на сцената всички в дома са разтрево-
жени за неговото състояние. Това говори, че изживява една голяма
драма, което показва, че е разкрил своите недостатъци.

Финалът също не е поробен, не идва убедително решението
му да тръгне да работи, от това че правителството и специално
другаря Сталин му се оказали внимание, въпреки неговите недоста-
тъци.

Положителен образ, най-големият, безспорно е Макеев. Спо-
ред мен не е правилно даден от др. Ганчев. Други актър има,
които може да играят тази роля.

Др. Колчкова владее на сцената за тази роля.

Има друго нещо, което според мен е пренебрегнато. То е
въпросът за отрицателния образ. Той е даден в типични обстоятел-
ства, но не враждебни, в дома си. Има текст, който не знам защо
е скритен, диалог между Окунев и жена му, в който се разкрива
разрухата на семейството на този отрицателен образ. Трябва ре-
шително да се възвърнат тия текстове, за да се види, че той е
отречен и от семейството си.

ВЕСЕЛИН НИКОЛОВ: Искан само това да каже, че след като ос-
новно правилно идеологически е замислен спектакълът, смятам, че
една сериозна грешка е образът на Трубников, както го виждаме в

спектакля. Докато има конфликт между останалите действащи лица, между двата лагера, които се борят за Трубинков, в него - Трубинков на Трендафилов - няма никакъв конфликт. Смятам, че е изцяло погрешно. Той не е космополит. Той е от ония честни хора които благодарение на своята изостаналост по известни въпроси спомогат на космополитите да вредят в някои случаи, когато не сме достатъчно бдителни. Защото един космополит не може в един кратък срок да престане да бъде такъв и да има доверието на съветското правителство и на др. Сталин. Има редица моменти в пиесата и в драматургическия материал, в които може да се покаже този конфликт между честния учен, патриот и известна отживелица на капитализма.

СТЕФАН КАРАКОСТОВ: Космополитизмът не е ли отживелица?

ВЕССЕЛИН НИКОЛОВ: Низкопоклонничеството не е още космополитизъм.

СТЕФАН КАРАКОСТОВ: То има степени на развитие.

НИКОЛОВ: Има такива моменти, където може да се подчертае това. Той е патриот. И когато казва, че е готов да се жертва за комунизма, не бива това да уисва във въздуха. Когато го убеждават, че учените не са едни и същи, че тия, които са с него там, не са наследници на Дарвин, ясно е, че то е необходимо, защото той не прави разлика между честни и нечестни американски учени. Тия моменти ние подчертаваме и тия неща уисват. Той иска сам да се зарази, за да изпробва своето откритие. Казват, че го прави от страх. Не е верно. Той се колебае, той е обвинен и иска да предприеме нещо. Той и в началото на пиесата искаше да отиде и се зарази. Не бива да уисва това и да излиза, че той шемерува.

И аз искам да кажа това, че Трендафилов е подходящ за ролята но там с работата, че с него трябва много повече да се поребоди, защото той има редица приспособления, които унищожават неговите качества. Др. гарите казват, - това са качества. Но има ли някой който да мрази др. Трендафилов? Ние го обвиняме, но той трябва да изтъква своите качества. И тогава той ще стане Трубинков.

Искате ми се да изтъкна големите постижения на Никола Икономов в този образ, още повече, че имаше преди няколко години по-

добен образ, съвършено различно създаден, много по-тънък, много по-задълбочен от предишния.

Смятам, че трябва да не се приема този спектакъл. Той е с много недостатъци. Трябва да се пореботи, за да бъде завършен.

МАСАЛИТИНОВ: От изказванията на членовете на Комитета за наука, изкуство и култура, разбрах, че много от тях не знаят пиесата и я гледат за първи път и затова естествено пропускат някои неща които ние, които знаем наизуст пиесата, добре ги познаваме. Ние имаме не по-малко от четири генерални репетиции с костюми, с грим, с декори. Защо не дохождате?

ГОШКИН: Никой не ни е викал.

МАСАЛИТИНОВ: Аз моля артистите; доведете някой, мама, татко приятели, да бъде някой публика. Не можем да играем пред празни столове. В бъдеще така трябва: когато имаме генерална репетиция, по желание да дохождате. Вместо да четете пиесата, да гледате репетиция.

Не съм съгласен с някои положения, които се казваха. Моето впечатление е, че след XIX конгрес, след този изчерпателен доклад на др. Маленков, където той настоява да бъдат изобличени и остро критикувани някои хора, сега искат у нас от съветските хора да правят само божества. Разни хора има там. Трубников благоговее пред англичани и американци, а вие благоговееете пред всички съветски хора. Вие може да благоговееете пред съветския строй, но не пред всички съветски хора. И там има всякакви.

За Трендафилов. Верно е, че всеки актьор, който е актьор не по-малко от 25 години, има свои шампи. Мислите, че у Качалов няма шампи? Има шампи очеркователи и публиката е доволна. Представяте си, че шампите на Трендафилов някой ги обичат.

Бредите и косите ще оперирам. При мен дохожда Гошо Съчанов и казва: "Нямаме никакви материали, ни коси, ни греш, ни перуки, ни материал за перуки, ни дявол. Обърнете внимание да изпишем". Бредете на Тагаров, която не харесвате...

ПРЕДС. РУБЕН ЛЕВИ: Може и без брада. Не са всички учени брадати.

ГОЧО ГОЧЕВ: Не е до брадата, а до душата им.

ПРЕДС. РУБЕН ЛЕВИ: Предавате им характер на патриархални

старци.

МАСАЛТИНОВ: Верно е, че някои роли бяха несполучливо предени. Но така стана, разпределяни бяха изтворите за няколко пиеси и винаги трябва някой компромис да се направи.

Аз, като режисьор на пиесата, бих помолил: не отлагайте дълго. Ние ще направим тия поправки, това, което наистина е верно и разумно. Всяко представление става на мястото, с публиката. Дайте да пусне представлението. Всички пиеси на Чехов в Художествения театър имаха по-малък успех на премиерата, отколкото после. Отлагането ще бъде само във вреда. После, ние наистина нарушаваме плана до немей къде. У мен пиесата беше готова, даже за генералната репетиция - с някои грешки, понеже времето беше късо - на 20 октомври, когато беше небелявано по план. Но тук бяха Октомврийските тържества.

ПРЕДС. РУБЕН ЛЕВИ: И после събитие като "Дяляна".

МАСАЛТИНОВ: Инак забъркваме целия план на театъра.

РУБЕН ЛЕВИ: Има една беда в нас и тя се състои в това, че обикновено премиерата е най-висшата точка. След това някои спектакли се задържат на това ниво, а след-туй други падат.

МАСАЛТИНОВ: Не всички спектакли.

РУБЕН ЛЕВИ: Правилно е, но за изключенията говоря.

МАСАЛТИНОВ: Имаш случай да видиш "Московски характер" след като беше играна повече от една година. Беше прекрасно.

РУБЕН ЛЕВИ: За съжаление ние не сме на това положение. И затова трябва преди всичко много голяма работа и борба пиесата да бъде на достатъчна висота. Не бива да се допусва след това да паде.

Сами сте съгласни, че има някои недоработени неща. Не считам, че са прави някои другари, в изказванията на които проблясва че спектакълът е все още незадоволителен. Мен ми се струва, че в общи линии, в основни линии трябва да считаме, че спектакълът е изграден. Но нужни са действително доработки. Доработка е нужна още по отношение на централния герой. Действително има още да се работи там. Съгласен съм с ония другари, които казват, че Трандафилов може да предсизви този образ, без да говорим за туй, че въобще сега е късно да се говори по отношение

разпределението на ролите на тази постановка. Той може да представи този образ. Той има значителни постижения от това, което видяхме, но има още какво да се работи.

За играта на Трандасилов мене ми се струва следното: До самата развръзка, до момента, когато пред него блясва цялата картина в пълнота, че той е дал тайните документи на шпионина, до тогава у него няма развитие. При все че в трета или четвърта картина, като че ли вече някакви съмнения се появяват у него, ~~и~~ ~~не~~ ~~е~~ ~~ня~~ ~~как~~ ~~ва~~ вътрешна тревога почва да говори. Когато упрежнвяват натиск върху него, той отстъпва и написва писмото, за да си иска ръкописа, но той не е убеден, в това. Под натиск отстъпва. Развитие в него няма. А мене ми се струва, че, примерно, от третата или четвъртата картина, след тия бурни сцени, които стават не само в неговата къща, но и в къщата на Саватееви, върху него трябва да се почне вече известна еволюция, известно повдигане нагоре. Верно е, това трябва да бъде във формата на съмнение, на тревога, но в неговото държане, в мислите, които той изразява, трябва вече да почват да се чувствуват проблесъци, че „може би, „другарите в нещо са прави“, „а може би аз да греша“. Трябва да има известно развитие. Това не се чувствува. И мисля, че това е главният недостатък, който има в разработката на тази роля.

Другарите говориха, че няма човечност в критиката, няма топлота и т.н. Дето се казва, винаги можеш да кажеш: "Още е желателно". Но касе се тук за един много сериозен и дълбок конфликт. Корета виждат, че Трубников е тръгнал по неправилен път, става семеен скандал, но Олга не довежда работата до край. Тя си прави самокритика. Той, обаче продължава смело, не се смущава, дава ръкописа. Какво искаме тук? Тук критиката неизбежно ще бъде много силна, рязка. Караница, скандал. Караницата е лоша, когато е безпринципна. Когато има защо тя приеме остра форма, бурна форма, не скандал. Това е убедително, това е правилно. До готто би било неправилно. Иие и от работата си го знаем. Взимете пример от ежедневието работата. Като видиш, че някой не върви добре, направих му бележка. И ако пак не върви добре, чукаш по масата смело, казваш се. Това е критика сериозна, рязка. И тук по моему другарите не са прави. Това е естествената, живата действителност. Няма

какво да смекчаваме ъглите. Това е съвършено излишно.

Втора бележка. Мен ми се струва, че действително по отношение на другите централни образи има какво да се желае да се подори, в детайли. Най-слаби са образите на оригиналните учени, двамата старци. Те са представени като някакви патриаршални старци. Трябва да се покажат новите съветски учени, толкова повече, че те стоят на правилни позиции, те се борят. Изобщо тук са възникнали, в диксицията. Единият казва: "Сега съм на 54 години". Значи при революцията е бил 24-25 години. Те са се оформили като учени работници при съветската власт. Това са хора, които провеждат правилна политика. Не са достатъчно индивидуализирани, не са ярки. Нямакси - това маса. Това е слабост. Другите учени значи не ги виждаме положителни герои. Те са показани като безлична маса. Тук трябва по-голяма индивидуализация, по-голяма яркост. И възниква то има значение. Главното е да се покажат по-индивидуализирани, по-ярки. Мен ми се струва, че ако тия два образа се поправят спешно, те ще спечелят.

МАСЛИТИНОВ: Ролата все още не може да се отнеме.

РУБЕН ЛЕВИ: Не поставям такъв въпрос - за промяна на персонажа. Върху тях трябва да се работи. Ако има дублиране, може да подберете по-подходящ.

МАСЛИТИНОВ: Нямаме актьори, защото са мобилизирани в Кинематографията. Имаме сие в съвсемно положение.

РУБЕН ЛЕВИ: Трета бележка. Последното действие особено, което трябва да кулминира, то педо. Трябва да се дороботи.

С тия три основни бележки считам, че в срок от една седмица колко репетиции ще направите това е ваша работа - има пълната възможност тия работи да се дороботят и в края на тази седмица да се даде премиера.

КАМЕН ЗИДАРОВ: До гата седмица.

РУБЕН ЛЕВИ: По въпроса за образа на Трубников. Той е ясен: това е крупен съветски учен, със световни заслуги, със световна известност, безспорно честен, но не само аполитичен, но и с определени, известни неправилни възгледи, които могат да бъдат охарактеризирани като космополитични. Той казва: "Аз работя за науката въобще". Какво значи това? Собствено кога го довежда до

това, че той дава един ръкопис, който съдържа секретни документи, на американците? Писател не съм чак, но от това, което чувам и повидимому го има в писател, се разбира, че той въобще служи на науката. Него политиката не го интересува, че особено важно е за него в американския печат да излезе неговия труд. Но какво е това, само индивидуалност ли? Не, съвършено, неверно. Обаче, той е честен човек, той не разбира, че с това врагът го използва, че в този период на изострени класови отношения, на изострени борба на международния фронт, на това разделение на два лагера и науката е поставена в служба на борбата, че американците се стремят да използват това откритие. Трубников после се нарича предател. Той казва: "Това е предателство". Основният извод е: крупен учен и честен. Това го довежда до тази работа.

А до се каже до предложението, което направил др. Тени Стонов, аз считам така: Без да отлагаме, нашето управление се задължава 15 дни преди определения ден на приемане на постановките, а може би много по-рано, и всички членове, които ще бъдат повикани на прегледа да получат екземпляр от писател. Ще моля др. директор на време да съобщава на тия другари, когато почват самите генерални репетиции, за да могат да присъствуват. За да не остане ~~тук~~ благопожелание дайте така да им говорим.

МИЛИН МИЛИНОВ: Трябва на дискретия да се даде. Как иначе?

КАМЕН ЗИДАРОВ: Писател, които играем, се печатат в светския печат.

ГОШКИН: Важно е да знаем. Ние ще ги измерим.

РУБЕН ДЪВЪН: Могат да се измерят 6-7 екземпляра. От един екземпляр могат двама души да го ползват. То не е труден въпрос, а е да организация. Затова ще моля др. директор на театра да се погрижи за това.

/Закрито в 3 ч. 40м./